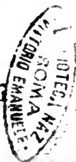

NAZIONALE
EMANUELE
6
1 I
9

ANGELI CVSTODIS
AD
HVGONEM GROTIVM
SVPER
NVPERO EIVS CARCERE
PARÆNETICON

exceptum & publicatum
à IOANNE HEMELARIO Hagienſi
Canonico Cath. Eccleſ. Antuerp.

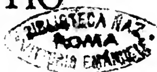

ANTVERPIAE,
EX OFFICINA PLANTINIANA.
Apud Balthaſarem Moretum, & Viduam
Ioannis Moreti, & Io. Meurſium.
M. DC. XXI.

HVGONI GROTIO I. C.

VM *nuper ad te*, HVGO GROTI (*quando miro quodam commento ceu ſtratagemate, ipſe paullò antè cuſtodia damnas, per excubias & cuſtodias inimicas, in cuſtodiâ viatoriâ, ab ipſis cuſtodiis tuis, ſed ignaris, ex hoſtili cuſtodiâ & pœnali carcere elatus feliciter euaſiſti, & iam liber Antuerpiam hanc noſtram applicuiſti*) *viſendi & congratulandi cauſſâ acceßiſſem, & pro re natâ, & ſermonis, vt fit, vario curſu, tu Scazontes tuos verſus in ſolatium tibi cauſſæq́; & carceris ſocio Hogerbetio ſcriptos recitaſſes, eorumq́; etiam copiam feciſſes; inceßit me mox lubentia ſuper hoc carceris tui atque felicis ex eo effugij argumentò, ſimili carminis genere aliquid ludendi, quod elegantißimis tuis verſibus ſi non lepôre, ſaltem materiâ reſponderet. Verùm cùm in id intendenti cogitationem mihi, & iam ſtylum in manus ſumenti inuentiunculæ creſcerent ac ſe dif-*

funderent; & Scazontis illa claudicatio concinna, lasso facilè penultimæ sedis desultorio illo Iambi pede, difficulter admodum mihi procederet, & in plusculos se passus seu saltus producere recusaret; verti modos, & assueti magis; vt sic dicam, tripudij Iambos, vt minùs fatigandos in scenam produxi. Hi cursum, vt videbis, longiusculum producere ausi sunt, vnius quem pro totâ orchestrâ & caueâ sibi spectatorem auditoremq; destinârant, seu paucorum certè aliorum oculis & auribus, vt se probarent animati: tum & beneuolentiæ stimulis excitati, quæ tibiæ suæ velut modos, ad numeros opportunè & largiter adhibebat. Qui quidem seu auditor seu spectator vel vnus, vel saltem primus, cùm tute esses; non potui non hunc Lusum arbitrij & iuris tui facere. Habebis igitur hunc super VARIO CARCERVM GENERE *conceptum, non ingenij aut doctrinæ, quæ mihi non arrogo, sed voluntatis in rem & salutem tuam saltem nostræ propensioris fœtum; eoq; manifestioris, quò diffusior hic sermo est. Amor enim, vt nosti, si minùs esse disertus posit, multiloquio tamen gaudet. Quem etiam vel ex hoc probare posis, quia eo maximè tempore alloquium hoc produxit, quando nostri Instituti homines, qui*

Eccle-

Ecclesiæ functionibus adſcripti ſumus, plures & ſtatæ occupationes feriæq; differre & detinere ferè totos ſolent: Hebdomadæ quippe illius ferijs minimè feriatis, quam, ob maxima in nos Christianos illo anni tempore collata cælitùs beneficia & chariſmata, MAIOREM, *ſiue* BONAM, *ſiue* SANCTAM *priſcâ nuncupatione indigitamus. Sed & curæ atque amoris in te Angeli Cuſtodis tui peculiariter hîc teſſeram agnoſces, quo & ipſum accenſum, meo Cuſtodi hæc vt deſcribenda mihi ſuggereret (inſtantaneo illo ſcilicet Angelici ſermonis modo, quo alter alteri ſuæ mentis conceptus pandere ſolet) auctorem fuiſſe vix dubitandum putem.* Neque *enim ego (qui ad quattuor veſtros, viginti plus minus verſus pangere paraueram, in eo ſcriptionis & metri genere vix verſatus, & ſi aliquando fuiſſem, arefactâ iampridem per deſſuetudinem venâ, eorumq; argumentum & velut* σκιογραφίαν *iam cum* Caſperio Geuartio, *qui mecum ad te viſerat, candidiſſimo & elegantiſſimo illo amico communicaueram) tam ſat multos, humilem licet ruſticumq; & ſimplicem, ac minimè cothurnatum ſermonem, ad modulum & morem nempe ac tenuitatem cenſus hîc & alibi mei, creſcente ſub ipſo ſtylo &*

manu materiâ, & non grauatè in ordines & numeros suos se aptante, effudissem, nisi omnis Phœbi aut Euterpes loco, Angeli boni suggestio materiem & verba scribenti ferè ex tempore suppeditasset. Leges itaque, sed (quod paciscor, & seriò atque amicè peto) qualis caussas pro tribunali definiturus soles, seposito inolitæ tantisper consuetudinis, quam Batauia patria nunc habet, & institutionis à puero tibi infusæ affectu, vtramq; scilicet aurem vacuam & non præoccupatam adferens agnoscendæ veritati. Tum & hocce, rogem, schemate tibi proposito hæc legere non detrectabis, atque si totidem verbis Angelum tuum diuinâ sed visibili tibi specie iuxtà adstantem, amantissimum velut pædagogum, caligantis (quod in re Fidei arduâ, & supra humanum captum ascendente necesse est) iudicij & intellectus moderatorem, compellantem & instantem tibi coràm oculis cernere, auribus blando illo cælestis oris sono illabentem audire contingeret. Quæ quidem Angelicæ visitationis familiaritas vt multis è Sanctorum numero contigit, ita peculiariter & frequenter nobili virgini & martyri Cæciliæ, itemq; sanctæ Franciscæ viduæ, Romanis, & nostræ, passionibus Christi Domini per triginta tres annos confor-

conformatiſsimæ virgini & populari S. Lydvvidi Sciedamenſi; quas & mentis puritas, & mundi ſolidus contemptus, & flagrans amor Dei hacce Angelicæ viſionis familiaritate olim & nuper dignas fecit. Atque vtinam ea vis Angelicæ huius Paræneſios ſit, vt (quod eſt Oratore tanto dignum) non appoſitè tantùm, ſed efficaciter etiam ad perſuadendum & dixiſſe, & auſcultatus eſſe poßit. Faxit Deus; teq; reducem Eccleſiæ ſuæ, & in eâ nobis clementer ſiſtat, Dominus ille Redemptor tuus & meus; qui & ex omnibus carcerum periculis animam tuam liberaſſe videtur, vt tute iuris iam tandem tui factus, & voluntatem ſub eius lege, ſponſæq; eius Eccleſiæ, & intellectum ſub Regulâ traditæ & propagatæ cælo Orthodoxæ Catholicæ Fidei, & memoriam ſub acceptorum agnitione & gratiâ beneficiorum, ſeu gratitudinis præſcripto debitoq; iugo, non grauatè aut valdè reſtitans; ideoq; affluentiore merito, vt tuæ iam ſpontis exiſtens, liberè captiuares: quiq; idem Dominus ac Saluator noſter hodierno magno illo ac ſolemni præ ceteris die, & hac eâdem quâ hæc maximè ſcribebamus horâ (ſub auroram Paſchalis nempe diei) confracto inferni carcere, captiuaq; ductâ captiuitate,

 trium-

triumpho nobili victor ad superos gloriosè est reuectus. Sic per illa vt paullò antè humiliati & indignißima paßi, ita hac horâ clarificati & supra modum exaltati Domini gloriosa merita ex animo vouebam, spei bonæ plenus, & ferè securus de euentu: quando & eodem hoc magno publici Christianorum triumphi atque gaudij die te materni carcer vteri in liberam hanc lucem (quod recèns intellexi) feliciter produxerit: vt tam laureatâ nimirum festaq; solemnitate (cui nec Alexandri Macedonis natalis geminâ Philippi parentis victoriâ illustris componi vel per vmbram potest) mundi huius stadium ingressus, nec tu de indulgentißimi agonothetæ palmis seu brauio desperares, neque nos, qui prolixam in ceteris diuinæ bonitatis erga te liberalitatem admiramur, in eo quòd VNVM *est* NECESSARIVM, *aut tuam voluntatem desiderandam, aut Dei manum abbreuiandam metueremus. Cùm enim solemni inaugurandi Principis ingressu, publicaq; lætitiæ die, exulum omnium, quotcumq; currum eius assectantur, vita, libertas, iusq; patriæ ac familiæ in integrum restitui soleant; quis non confidat, hunc tam singularis lætitiæ atque indulgentißimæ beneficientiæ cælestis Regis comitem,*

tem, ad triumphantis ingressum se sistentem, imò ab ipso eodem productum, triumphalis participatione priuilegij priuatum iri vix posse? Verùm quia reuocandæ Donationis iura in vnâ, vt maximè, ingratitudinis culpâ fundari Iurisconsulti vestri tradunt; hanc tute vt euadas, in tuâ nunc industriâ & manu, occasionisq; oblatæ non supino amplexu, adspirante quæ nunc tibi se offert diuinâ gratiâ, situm scias. Hanc autem Occasionis bonæ HORAM *tuam, ne* RVAT *tibi, aut ruisse eam pòst serus gemas, bonam tibi inprimis Mentem, & ad Angelicam Commonitionem aures contriti & humiliati cordis à Deo propitio concedi totus precor. Quo in voto finem facio, non euanidi affectus erga te & salutem tuam mei, lucubratiunculæ huius quali quali curâ, etsi minùs ad meam voluntatem & aciem tuam accuratâ, fidem tibi factam volens, & factum iri confidens,*

IO. HEMELARIVS.

IVSTI RYCQVII GANDENSIS
Presbyteri, Ciuis Romani,
IN
IOANNIS HEMELARII
PARÆNETICON
HVGONI GROTIO
ſuper carcere eius ſcriptum.

CVSTODES hominum Genij, quos dîa poteſtas
Mortali generi vt fidos coniunxit Achates,
Immeritò aduerſis ſquallentia pectora rebus
Non ſemel eripuere, ſuo dignóſque fauore
Eripient. Horum ſocio molimine, GROTI,
Te Batauas exiſſe manus, cæcáque ſub arcâ
Credimus infeſtis ſaluum erupiſſe latebris.
Magnum opus, ingenióque tuo & conamine dignum.
Tu tamen vt meritas Superis perſoluere grates,
Et Superûm Regi poſſis, HEMELARIA ſcripta
Perlege, quæ ſancti Genius dictauit amoris.
Nec tantùm lege, ſed memori complectere ſenſu.
Sors tua ſic verâ te libertate beabit,
Sic ſolidùm felix tua nos fortuna iuuabit.

Pſal-

Pſalm. XCIV.

Hodie ſi vocem Domini audieritis, nolite obdurare corda veſtra.

Pſalm. XC. XI.

Angelis ſuis Deus mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.

SCAZONTES GROTIANI

ad quos hoc ſcriptum alludit,

AD

RVMOLDVM HOGERBETIVM,

pari cuſtodiæ addictum,

in ſolatium ſcripti, ſic ſe habebant:

QVOS *matris aluus carcer edit in lucem,*
Queîs corpus animum more carceris vincit,
Quos morte functos terra carcer exſpectat,
Numquam nimis timere carcerem debent.

H. GROTIVS.

AN-

ANGELI CVSTODIS
AD
HVGONEM GROTIVM
SVPER
NVPERO EIVS CARCERE
PARÆNETICON.

Angelus loquitur.

NARRARE fata carcerum, est mens, GROTIO,
Qui nunc solutus libero exsultat pede;
Vt, me docente, certiùs liber fiet.
Sed antè nexus quàm pererro dædalos,
Qui siue mentem siue corpus impetunt,
Stringuntque vinclo, tetrico, blando, malo,
Laxo, fugaci, subdolo, insolubili;
Compello, CHRISTE, te Magistrum, te inuoco,
Qui (Verbum vt ipse Patris æternum optimi)
Quæ nota visu, quæque sensu imperuia
Potente VERBO condidisti TE, & tuo:
Qui nos beati gaudij certos, loco
Firmasti, & hosce creditos nostræ fideî,
Ad promerendam comparis sortem boni,
Momenta ad æui paucula hæc, queîs viuitur,

Tuæ dedisti Gratiæ innixos trabi
Periculoso voluier vitæ salo:
Imploro te,qui vita,virtus cordium,
Patri coæua æternaque Sapientia,
Digitus Dei es,via recta,prima veritas:
Me,quem dedisti Hugonis huius arbitrum,
Fidumque Achatem,interpretem iussi tui,
Reserare vera da,sequi da Grotium.

O dedicatum Palladi ac Musis caput,
GROTI,sacrandum ast pulchriùs vero DEO;
Ego dux,comesque,tutor & vitæ tuæ,
Deo fauente,certus adiunctus tibi:
Qui te parentis carcere effusum extuli,
Originalis labe tersâ & carceris,
Qui vitæ ad ipsos carceres calcar fui:
Inscitiæque carcere agnato erutum,
Custode capsæ & pædagogo liberum,
Orbillijque carcere,& ferulæ minis:
Tum carceri mox Curiæ blando inditum,
Custodiarum & pòst gementum Præsidem
Qui te hoc tumultu & carceratis abstuli:
Deîn (Rotta,iacto vbi carceris repagulo,
Per quæque sponte vincula imposuit sibi
Arcet furentis iram amaram vorticis)
Neptuniæ qui prolis ex ergastulo
(Assessor vno quippe haud nexus vinculo,
Vrbis,Senatus,litium,plebis,maris
Dictare iura hîc Syndicus fidus soles,
Ceu verna populi,Curiæve deditus,
Rotamque Rottæ,callidique carcerem
Reserare Iuris,seu laxare & claudere)
Vulgatiore in carcere assertor fui:

Atque

Atque hoc nec vno,nec loci ſueti aut modi:
(Nam ſingulari extra ordinem carcer datus
Geminus,ſed ille primus in cuſtodiam
Reo paratus,vſque controuerſiam
Dum terminatam redderet ſententia;
At alter iſte totus in pœnam fuit:)
Téque hiſce vinctum condolens cuſtodijs,
Sollicitâ vt illâ,ita hac recidente exitum,
Hoſtili vtrâque,miſerâ & eduxi & graui.
Probatus ipſe tot periculis tibi
Mandante Domino,Nuntius quod adfero,
Tu vt exſequaris imperat Ius,fas petit.
Namque vltimo in diſcrimine vt ſcias meam
Operam;fuit nec mentis hîc vigor tuæ,
Fortuna Magni,fida conſortis manus,
Tuæ innocentis omen aut Corneliæ,
Gnatæ ad fugam patrem cientis paruulæ,
Minúſque caſus:Numen ipſum è Machinâ,
Eiúſque non ſupina Prouidentia,
Me deſtinato,duxit & ſaluum extulit.
Sic adminiſtris Angelis cuſtodibus,
Queîs vita præceps credita eſt mortalium,
Meminiſſe promptum eſt liberatum è carcere
Sodomæ nefando,& ignium horridis globis,
Lothum fidelem:vltoribúſque fluctibus
Senem Noëmum cum domo atque liberis:
Odijſque fratrum,carcere & Ioſeph pium:
Gentem Iſraëlis ſeruitute Aegyptiâ:
Lacu leonum Danielem lurido,
Genio adminiſtro qui fugârat & famem:
Sic & Suſannam criminis falſi ream,
Ipſamque Iudith inclytam viraginem,

Baby-

Babyloniâ & fornace tres claros viros.
His adde Cephæ carcerem atque vincula,
(Veneranda & hodie templa quæ monstrãt piis)
Paullíque Magni Barnabæque compedes;
Quos soluit omnes fida nostrorum manus,
Queîs Numen hominum credidit vitam & vias.
Metu quòd ergo ego carceris liber Stygis,
Nec compediti Ditis expauens dolos,
Securus omnis carceris dubij adfero:
Quod turba consors carcere in carnis gemens,
Exosa prauæ carcerem FIDEI, rogat:
Quod gens amica carcere imo è pectoris,
Inimica comptæ ast carceri fraudis, vouet:
Quod corporis qui carcerem pro te ambijt,
Nec Virginali carcere abscondi horruit,
Decémque lunis istâ in arculâ stetit;
Tum nec recluso Virginis claustro exijt:
Totúmque sese sub breuis specie hostiæ
Qui perfruendum contulit fidelibus,
Confertque in horas. prô, stupenda charitas!
Prô prædicanda Virtus, & Sapientia!
Subire nec lutosa claustra pectoris
Chari atque amici, sed nec indigni, ô fidem!
Detrectat: etsi dispari fato, necis
Cui nigra mens est, vitæ at vsque, cui nitet:
Quin sub sigillo & hostium vigilum manu,
Breuis sepulchri carceri illatus nouo,
Custode nec volente (cerne in hoc tuum)
Signóve rupto aut ostio euasit foras,
Idémque victor carcere ex Erebi truci,
(Domitis cateruis, claustra quos mortis tenent)
Redux, triumphans, arduo euectus polo;

Quod

Quod ille, dico, tantus Auctor intonat,
Interminatur, consulit, petit, iubet:
Quod pérque auorum gesta scripta posteris,
Non tortuosas pérque sæclorum vias,
Queîs vera virtus, candor & Fidei stetit,
Per os amicum, sacra scita per Patrum,
Quod per piorum ter fidum stylum aut manum
Docui, atque menti multus occinui tuæ;
Nunc versu in vno certus edico tibi:
NVPER RENATI CARCEREM ERRORIS FVGE,
Laxum, atque amœnum, sublitum fuco foris,
Adstrictum at intùs, inuium, tetrum, horridum,
Dirum, sacrumque, olentem, inextricabilem:
In sese vbi Eurus, Auster, & Boreas ruunt,
Fremunt, rotantur, murmurãt, strident, strepunt:
(Namq; Aeoli antrum huic comparatũ ludus est,
Leuísque imago, fabula, vmbra, somnium)
Vbi ter recoctum térque restinctum malum,
Virus cicutis Colchicis nocentius,
Non cordis animam, mentis ast iugulum petit,
Dum priuet ipsam, vita quæ sola est, DEO,
Eiúsque amore, quam vocamus Gratiam.
Propriíque sensus carcerem insuper fuge
Angustum, iniquum, imperuium, variabilem.
Quem turbat ægritudo, liuor, aut amor,
Dolor, cupido, gaudium, metus, fauor:
Quem cæcat antrum quo latescit veritas,
Et furua mentis nubila infixæ hoc luto:
Quem rara curuat edocentis copia,
Et iudicantis curta diligentia,
Censura fallax, temporísque caritas:
Strictura quem retundit acris luminis,

Caliget

Caliget ad quod ales armiger Iouis.
Quis tu, quis ipſe vel Plato, aut quis Socrates,
Interminati lucem ad altam Spiritus,
Dictante quo Verbũ eſt graphon ſiue agraphon?
Quo docta Mater verba prompſit liberis,
Mentémque MENTIS, Verba quæ dedit, capit.
Quo conſona Patrum pagina, æui & climatis
Conſpirat omnis Veri in vnam Regulam,
Vibratam abundè at deuiantem neutiquam,
Vt rupe ſumptam duriore fluctibus,
Gnomona petræ vt angularis optimum.
Neque vſque differ, quod locus, tempus, modus,
Diuina per me & virgula hîc offert tibi.
Occaſionis tempus vt fulgur fugit,
Et HORA vitæ incerta, dum loquor, RVIT.
Quòd ſi haud ſeratis auribus fundo preces,
(Traham volentem amore, vim non inferam)
Mea ſi vereris dicta, ſi ſurdo haud cano,
(Sed haud cano, aut tuã indolẽ noui haud probè)
Pergam monere, ſana quæ ſanatibus
Vt fortibus ſunt, ſapida queîs ſalus ſapit,
Amara quamuis ceu cauendáque improbi,
Mali, proterui, & inquieti, & impij,
(Queîs fas nefáſque ſolâ ſtat lubidine)
Hoſtéſque veri nare ſuſpendant truci;
Vt quas colit roſas ſagax, calcant ſues.
Age, ſponte templi carceri ſacro accidens,
Vbi carceris condus ſedet, promus poli,
Et clauiger vicarius, cæli ac ſtygis
Reſerare portas iuſſus atque claudere,
Dictare Iura & ad tribunal Gratiæ;
(Themidis tribunal horridum vt vitent pij;)
Quæ

Quæ lingua, mens, manúsque carcerum à situ,
Ex quo parentis es repulsus vbere,
Traxit per annos (carcere vt vero exeas,
Timeásque nullum exinde prorsus carcerem,)
Haud expiare temne, de ritu pio,
De more prisco, déque iussu Numinis:
Metanœa sic te reddet ex veteri nouum,
Primæuam, vt anguis, sic senectam & exues.
Nec (qui tyrannus) carcerem MORIS cole,
Hunc dico, qui nunc fana Battaua obsidet.
Maiorum enim non iste Mos, sed est Nouus,
Odio parente natus è Superbiâ:
Rubens, recénsque matris impio à sinu,
Erebíque portis expeditus subdolè,
Supina petijt corda & gentem simplicem:
Vbi Battaua auris prisca, vix doli capax,
Parata falli erat, imperita vt fallere.
Vndena lustra, ne quid erres, non habet.
Namque antè notus Battauo haud cuiquã fuit,
Cuius parentes vidit & tuus parens,
Nouítque cunctos, nosse seu potuit Nouós,
Apostatas, fugitiuulos, votifragos,
Contentiosos, callidos, fictos, malos,
Linguâ procaces, vel rudes, dicaculos,
Intemperantis calami, & oris improbi,
Merósque ventris seruulos, meros gulæ;
Lucríque, odíque, & otij, & superbiæ:
Liuor bonorum quos & afflârat niger:
Proprióque cordis stigmate inscriptos mali,
Priuæque mentis sæpè compunctos notis,
Crebróque verbi voce damnatos sui.
Cuius satores miserat Sator malus,
Inimi-

Inimicus ille ſeminis probi ac boni,
Agróque culto interſerens zizania,
Lolióque perdens triticum iniecto inuidus.
Namque antè veram conſtat hîc ſatam fidem,
Exterminatis Gentium & lucis, Dijs,
Fractíſque fanis, arulis, cultu impio,
Pridem antè Chriſtum conſtat hîc notum probè,
Iam præparatis mentium noualibus
Laborioſâ ritè Sanctorum manu,
Quos cum Chriſti miſit in meſſem ſuam,
Veri magiſter verba qui vitæ attulit,
Induſtrios, gnauóſque, amore feruidos,
Probos, modeſtos, ſobrios, caſtos, pios,
Parêre doctos, verbo & opere conſonis.
Qui & hoſce falſos iam ſibi præcognitos
(Vt pelle ouinâ nempe contectos lupos)
Stygij ſatoris à manu, & pediſſequos,
Operas, miniſtros, ſeruulos, ſatellites,
Satorem & ipſum hac inuidi atque hoſtis notâ,
Tot antè ſæclis iam ſuis, ne fallerent,
Nec veri in vmbrâ luderent cautos minùs,
Denuntiatos, cùm futura panderet,
Veracibus deſcripſit in parœmijs,
Cauere iuſſit, hóſque caulis pellere,
Quos nulla ſtabuli recta cepit ianua,
Odere quos & Tigris & Fuluus Lacon
Tutela pecori & fida vis paſtoribus,
Mactare natos, & vorare, & perdere,
Et diſſipare quod ſtetit tanti Deo:
Quos hypocritas & ipſa clamat Veritas,
Speciéque comptâ ſubdolè introrſum putres.
Mos iſte prauâ creuit aſſuetudine,

Custode dum cessante cura intercidit:
Vt senticetum, caprificus, aut filix
Innata campis dormiente villico,
Vigilante sed mox eruenda stirpitùs
Ligone siue, siue mâlis ignibus.
Namque hic dolosâ pectora ingressus viâ,
Innata ceu natura sedit paruulis:
Infusa qualis fæx recenti testulæ
Mordente aceto diluenda vel sale,
Scopísve defricanda, seu nitro graui,
Sophiæ quod almæ prouidum promat penu.
Sed carcer alter MORIS est pariter NOVI:
Aperitur iste in compitis, domibus, foris.
Fuge & hunc. Amœno vinculo insurgit potens,
Puluillus ille blandus, ah! carni nimis;
Dum nulla vincla, vt liberos, patitur pati,
Morésque laxat, stringit incautos magis,
Proprio ipse quemuis viuere arbitrio docens,
Sentire & omne quidquid in mentem cadit,
Proferre & omne quidquid in buccam venit,
Licentiosam dum vafer legem occinit:
Viue vt placebit, quod lubet liceat tibi:
Priui cerebri, & contumacis imperî
Captos catenis raptat in præceps agens.
Quin nulla legum scita sacrarum ferens,
Nec verba MATRIS, iussa nec curans Patris
Dum facta dextræ liberæ, & linguæ modum,
Lasciuientem mentis & propriæ impetum
Per iusta legum frena substringi insolens
Queritur, negátque dirigi sceptro, aut pedo;
Sentire quiduis contumax, facere & loqui,
Cæcus furori carcerem haud sentit sui,

Quám-

Quámque insolenti mox graue immineat iugũ.
Sic cæco amori qui semel dedit manus
(Roseis corollis, atque sertis floridis,
Quæ grata amicæ dextra struxit subdolæ,
Colla & lacertos vinctus & fragrans caput)
Libidinísque seruus infamis malæ,
Cupidinísque ludus, & dominæ trochus
Rotatur, errat, voluitur, fremit, gemit;
Ingenua dum se facta patrantem putat,
Dum liberum se iactat & iuris sui,
Nullam reseruat vnciam mentis bonæ,
Nullam relinquit vnciam iuris sibi.
Sic contumacis ingenî effrenis puer,
Patrui aut parentis liber effracto iugo,
Nugatur excors, ludit, exsultat, ruit:
Nec lege recti, nec pudore, nec metu
Manus pedésve dirigi, aut vocis modos
Monitu regentis ritè frenari ferens,
Cerebri lupatis fertur in gyrum sui,
Donec lubido perditum in præceps agat.
At MORE PRISCO, liberos inter Dei
Adscriptus atque assertus, & iuris tenax,
Sub lege Christi viuere ingenui putat:
Hanc tesseram vnam libero dignam ferens,
Iugo süaui si illius collum induat,
(Illustriore vt circulo auri tortilis)
Si se ad parentum, liberum extollens caput,
Noxâ & solutus, temperet párens modos.
Namque est Parenti, templa qui cæli incolit,
Vicarius suffectus in terris Pater,
Parére cui iubemur ipsius vicem:
Est sancta Mater, sponsa quæ summi Patris,
Eccle-

Ecclesiæque nomen antiquum gerit:
Audire & hanc mandauit æternus Parens.
Obtemperare nec bonis gnatis graue est:
Vt sponte iusti carceri obsequij inditi
A prorsus omni vinculo exsortes agant,
Et liberorum iura conseruent magis:
Christo asserenti dum per omne crediti,
Nec iam timentes aucupis stygij dolos,
Immunitatis lauream in tuto locant.
Sic ROMA PRISCIS MORIBVS semper stetit,
Famámque ad astra, sceptra per terras tulit,
Ritu vetusto, legibus, scitis, viris:
Totúmque, quantus orbis est, vidit suum.
Seruauit eadem & culmen hoc sceptri sui,
Quamdiu ille priscus in statu fuit rigor.
Iámque ista Roma moris antiqui tenax,
Legem fidémque proferens Euangelî,
Apostolorum & dogmati insistens sacro,
Petríque petrâ fulta, & hoc filum sequens,
Nec latum ad vnguem flectere à prisco volens,
Terras per omnes Imperî sceptrum sacri
Diffundit, alta & iura quæ accepit polo.
Nam MOS VETVSTVS aureus, constans, sacer,
Et idem & vnus à suis crepundiis,
Senij omnis expers floret, & stat perpetim,
Securus æui & fluctuantum temporum,
Cælóque consors vnde originem & trahit.
Delubra quod, clamántque muta marmora
Cristata crucibus, deputata altaribus,
Sacrata precibus ritibúsque mysticis,
Probata & aulæ cælicæ suffragijs,
Quę primo ab æuo & hunc vigent vsque in diem.
Hunc

Hunc Willibrordi nobilis signis manus,
(Quem Roma misit & sacrauit Præsulem,
Gentem vt ferocem barbarámque moribus,
Fanis Deorum inaniúmque dirutis
Iam mitigandam, redditam Christi sacris
Ad læta cæli destinaret pascua)
Eiúsque Suada spiritu & linguâ potens,
Illuminato cæcitatis carcere,
Ac veritatis ritè sublatâ face
Panxit, tulítque huc viuidum, superstitem:
Iuuenta cuius (instar eius alitis,
Qui rex volantum est & minister fulminis)
Serena, læta, pulchriórque tempore,
Qualísve Phœnix surgit à thalamo rogi.
Hunc, dico, morem, me signante & auspice,
Iam nunc require, & irretortus excole:
Non alia, cælum scandere vt queas, via est.
Sed nec morare, neu remitte in crastinum.
Audis vocantem? ne, caue, aure saxeâ,
Atlanticísque surdiore cautibus
Sacrum repellas murmur instantis Dei,
Mei monentis, vellicantis te & tui.
Sic te beabit certa, & imo è pectore
Gustata nondum gaudij serenitas,
De puriore mentis exsultans statu,
De dulciore gratiæ fluens sinu.
Quin promptè obaudi, vt contumax non audias.
Ne pòst ego idem (nunc amicus, angelus,
Custos, magister, scipio, calcar, pedum,
Rector, minister, arbiter, tutor, parens,
Lucerna, asylum, regula, anchora & sacra)
Spretus, repulsus, iustam ad iram concitus,

Cogar

Cogar diem ad locumq́ue decretorium
Deferre caussam, téque contra dicere;
Et obstinatæ mentis inscriptum notis
Occasionis arguam spretæ reum:
Iudex vbi, actor, testis idem & præsidet:
Cuius tribunal summum, ineluctabile;
De réque summâ, & extimendum vt maximè est.
Parere disce, nemo cui paret nimis;
Timere disce, nemo quod timet satis;
Amare disce, nemo quod prensat satis:
Precariæ vt post carceris vitæ exitu,
Periculoso carcere à mundi integrum,
Deîn restitutum carcere è terræ nouum
Non vllus vltrà carcerum metus premat:
Sed carcerem obturandum aheno imperuio
Spectes beatâ celsus è speculâ poli
Securus, & iam gaudij certus tui,
Perennitérque MAXIMVM Magnus canas:
Auré sque cantu (qui Ordinis nostri) expleas,
Meíque consors cælico adsistens throno,
Intelligas quæ dignitas sit Angelis,
Et quàm sit infinita maiestas Deo,
Eo & fruisci quàm sit immensum bonum.
Sic me beare gaudio gratus nouo,
Cæli & serenos incolas memores tui:
Sic te beare pace quâ gaudent pij,
(Quam turbida isthic massa carnis non capit)
Concarcerati pectora & gregis potes,
Quem charitatis nexus adstringet tibi.
Sed altiora hæc vt Fide amplecti queas,
Quæ firmat Orthodoxa Doctorum Patrum
Schola, Martyrum constantia, & promiscuus

Consensus æui atque orbis vsque in hanc diem,
(Vnde & τὸ καθ' ὅλȣ nomen eductum liquet)
Ceu carceri submitte colla Ecclesiæ:
Vbi deuiante errore sensus libera
Mens,atque fulta firmâ & infractâ fide
Assentiâtur hisce quæ fert Veritas,
Illa illa prima,fallere vt quæ nec cupit,
Falli nec ipsa sic potest seu ludier.
Quæ tradit explanata Sanctorum via,
Paradoxa quamuis,quid mirum? atq; imperuia,
Stupendáque ipsis sensibus parent tuis.
Mercede namque digna non foret Fides,
Ni Veritatis deuiare nesciæ
Daret catenis mentis obtusæ manus,
Caligo quam non vna transuersam rapit,
A lacte quam non vnus obcæcat stupor.
Sed Matris hæc sunt vincla grata liberis.
Verùm est & alter carcer(hunc vobis licet
Visum haud,benigni cura construxit Patris)
Clarus,serenus,instar & cæli tenens.
Quamquam iste carcer nunc quidem haud patet viro,
Quem ritè clausus coniugî carcer ligat,
Quamdiu ipsa consors sortis & thalami negat,
Similisque nexu carceris claudi abnuens
Inuita solui comparis iugo hauid potest,
Nec mortis vsque carceri impingens pedem
Hunc pristino auctum iure claustro liberat,
Adamantinum quod vsque ad exitus diem
Carcer sepulchri soluere est solus potis.
Ad magna natis,vnde cognomen tibi,
Dicata claustra hæc prouidus faber Deus,

Sele-

Selectiori ſtruxit vt gregi ſuo:
His,qui fugacem hunc puluerem pede obterunt
Faſtidioſi,ſeruiant ſoli vt Deo,
Auctori & (omne quo ſtat & ſolum & ſalum)
Vinclum vt dicatos ſemper alliget nouum:
Vbi velle eorum nuſpiam diſſentiens
Tenace amoris compede obſtringat ſui.
Amor iſte licitis nuntium mittit bonis,
Seſeque Chriſto donat,& reddit Deo:
Dum vota ſacra libero ore nuncupans,
Dicánſque corde,iure ſe ſui abdicat,
Totúmq; quantus ipſe eſt, quantum & poſſidet,
Cor,corpus,& quæ ſortis appellant bona,
(Tribus hiſce conſtant,iure quæ priuo tenet)
Verace voto,ſponſione liberâ,
Cogente nullo deſtinat volens Patri:
Et antè liber,iuris & ſpontis ſuæ,
Nunc ſeruus vltrò paret,& corpus domat,
Cæcos coërcens impetus libidinum,
Nihílque priuum ducit aut ſeruat ſuum:
Sui profuſus,gratus vt ſit Numini,
Ceſſáque charitate ſponte prodigus.
Pro cenſu & omni gratiam putans Dei,
Cælo petendam ſpéque cognitam & fide:
Citimíque quidquid eſt orbis faſtidiens,
Mundana cuncta ſpernit,vt pondus grauans,
Vt erigenda colla deprimens onus:
Ad aſtra cæli ſe rotat ſuſpiriis:
Senſu atque linguâ ſæpè ſurſum promicat:
Tum corda & ora,& impetum mentis bonæ
Eò remittit vnde originem trahit.
Precariò inquilinus,& ſiue hoſpitis,

Seu more viuens transeuntis exulis,
Patriam ad beatam, quæ suprà est, se comparat.
Atque hisce amorem Numinis dictis ciet:
Quodcumque dico, vile paruulum & licet,
Tuum id, Creator, primitùs totum fuit.
Donasti enim hisce sponte seruulum omnibus,
Et immerentem: meque plasmasti tuum,
Quem iam redono cum penu & peculio.
Habeto gratum, si quid hic mei siet.
Quòd si iste census Angeli ad modum foret,
Quàm sponte totum sisterem & libens tibi!
Atque hocce grato subditæ mentis sono,
Laxata dextra perbenigni Numinis,
Quem sic notauit prodigum rei, & sui,
Augustioris mittit in sortem boni;
Celsisque cæli destinat regnis volens.
Atque hinc Deo ipse gratior, condit polo
(Quò nulla penetrat vis latronis aut dolus,
Tineæque morsus, vel rubigo æruginis)
Gazas beatas gaudij superstitis,
Pios manentis centuplo cum fœnore,
Quod nulla fecli dissipet fluens dies,
Quo pòst fruatur hacce perfunctus viâ.
Sic si illa vestra, amor tuus, Cornelia
Simplex, tenella, oris probi virguncula
Se sponte nunc ad exulis sistens genu,
Micante ocello, voce, gestu, blandulis,
Dextráque dextram, & osculo inuolans genas,
Roseísque spirans cinnamum labellulis
Parentis ora mulceat carum & caput:
Hederaceíque vinculo affectus tenax,
Pandens lacertos illices cordis sui,

Prædulce pondus pendeat collo tuo:
Deîn mente amorem ventilans linguâ exprimẽs
In hęcce verba ſoluat os pulchrum tibi:
Dilecte genitor, luctui ponens modum,
Frontem ſerenam nube pulsâ exporrige:
Animo otioſo pelle, mi, curas, parens:
Adſum ipſa prompti dona ſubſidî ferens,
Dictóque caram ventre pando teſtulam
(Quâ more priſco condier numi ſolent)
Hilaríque mente, & imperante nemine,
Dextrâ haud tenaci frangat ad patris pedes,
Atque hoſce gratos inſuper iungat ſonos:
En quidquid olim parca ſeruauit manus,
Scrinîve clauſtro, aut arculæ arcanæ angulo,
Nunc hacce teſtâ hoc omne collectum probè
Nihil morata confero oblatum tibi,
Fruendum, habendum, & poſſidendum liberè.
Solare te non cenſu, at affectu tuæ:
Si plura haberem, ſiue queîs diues Tagus,
Pactolus aut arenulis ditat mare,
Opéſve quas formica ſeruat Indica;
Quodcumque id eſſet, ſeu pretî quantilibet,
Id omne, genitor, protinus ſinum ad tuum
Cum corde toto funderem gaudens libens:
Sed grata nunc ſint paucula hæc ſaltem precor,
Nónne adferens, puſilla quamuis, hæc patri
Mereatur ipſa, gneſia vt ſoboles tua,
Poſt dulcis oris fixa caſta baſia,
Amore amori reddito, heres ſcribier,
Tuæque mentis omnem habere paginam?
At longè amantis laxior manus eſt DEI,
Quin ſponte & hoſce nil petentes hîc ſibi

Locupletiore diuitat censu Optimus;
Dignósque censens regijs poli bonis,
Non dona rerum, primus ipse quæ dedit,
Sed sensa cordis censum amoris æstimans,
Quæque ipsa per se sunt nimis minutula,
Dum velle spectat, pensitans magni satis,
Ex asse totâ scribit heredes sibi.

Hæc liberorum, vt carior quædam Deo
Secreta turba, carcerem hunc sacrum incolit.
Quin ergo & iste hîc aureis clathris nitens,
(Non ille captos, sponte at inclusos suâ
Sacris volones alligans ergastulis)
Ignotus antè, fortè & inuisus tibi
Descriptus vt sit pauculis, faxo, notis.
Si non recusas, iámque respondes mihi;
Spectare fas sit, si potiri non datur;
Amare liceat, si fruisci non licet.

Faber ipse summus, filius dictus Fabri
Magni & minuti, consili sator boni, hæc
Qui vincla cudis legis haud, sed arbitrî;
Adesto, Christe, Maximi proles DEI,
Laudes sacrati prædicemus CARCERIS,
(Dixere prisci CLAVSTRA seu COENOBIA:)
Carcer repostas mentibus profert opes,
Sanctósque cultus incolis sui refert:
Palmas virorum, virginúmque lilia,
Rosásque Martyrum, vt charisma Spiritus.
Non desit isthuic carceri altum gaudium,
Sanctísque mixta commodis iucunditas.
Aquæ silentis nimbulus lambit genas,
Sulcóque lapsus irrigat cordis sata.
Virtus nitescit discolore germine,

Pin-

Pingítque mentem gemmeis honoribus.
Gemitus susurro murmurant grati leui,
Dum summa cæli,& hinc nouos rores petunt.
Mens rapta sursum coniuges artus leuat,
Sibíque inumbrat terra quod celsi tenet:
Sperata profert horror antri vmbracula,
Prohibétque Mundi,& feruidæ carnis minas.
Genij supernè cælicos miscent modos,
Viléque curas cantibus pellunt suis.
Carcer beatus allicit,pascit,tenet:
Animæ gementi demit angores graues,
Menti vigorem reddit,& sursum rotat:
Refert labori inæstimandam gratiam,
Tribuit colenti sempiternum gaudium.
Sed sermo noster terminum hîc figens sibi,
Benè ominati sistet in verbi gradu:
Modestiæ ne carcere excurrens procul,
Concinna fidæ claustra linguæ deserat.
Summã negotî in pauca verba vt contraham,
Ad te reflecto,carcerem,ô Groti,meæ
Curæ & laboris,circulúmque industriæ,
Non negligendum,ô,quale de triuio,caput.
Hoc restat vnum,quando discussus,satis
Non peruicaci,deuiæ mentis vapor,
De lacte sumptus,moris & fuligine;
(Venialis error dum grauem citra stetit
Culpam,improbi fastûsve pertinaciam:
Dum nec docenti,recta quæ tradit Fides,
Ecclesiæ petulcus impegit pedem:
Cauere iussis subdolis Sirenibus
Proteruiore adhæsit aut lubentiâ:
Poclísve Circes præuidens se proluit,

Spreto furoris ingruentis nuntio;)
Suspende gressum: siste te, siste, ô, precor!
Ne per recline sponte libratus ruas.
Fouea ista præceps tartari ad centrum patet:
Patet lacuna hæc, quæ dedit tantos neci,
Neci, heu, tremendæ, horrendæ, inexpiabili.
Quin siste cursum, sustine, inclamo, & redi.
Iámq; haud moratus, HORAE & obseruãs TVAE,
(Quam vt ruere scisti, ne ruisse pòst gemas,
Hanc esse signo, quâ tibi ista ego occino,
Quæ per minuta & puncta verbi nunc fluit)
AVDI, atque, quò Dux cælitus datus tibi,
Et certus auctor dirigo, AVDETO sequi.
Quod ni! sed omen dissipet bonus Deus.
Qui vt antè largus, nunc tamen spectat polo,
Mentem atq; dextrã nunc magè obseruat tuam,
Quando hanc & illam quò lubet tendas licet.
Armat preces vox Angeli, virtus Dei.
Quod Angeli & Custodis est, hoc nuntio,
(Vtrasque partes hæc hora vt tuear petit)
Quod est amantis, nil moratus arguo;
Satagentis est quod prouidus canto tibi.
Occasione tu haud supinus in bonâ
Redde hanc merenti pro tot officijs fidem.
Agnosce verum; quo solo est opus, peto:
Agnosce certum; quod iubet Deus, peto:
Agnosce amicum; quod tuam est in rem, peto.
Geminat precésque non satis fidens amor.
SECEDE TVRBA, QVAE NOVAT, quę subdola est:
Ne te periclis inscium inuoluat suis.
Inuictam vt arcem carcerem veri occupa
Solidi, perennis, pristini, primi, sacri,

Magni,

Magni, vetusti, immobilis, cælo dati.
Hic certum asylum, reddere hic tutū, integrum,
Securum ab hoste, solus & saluum potest.
Cur immerentem, ingratiis, damnes, miser
Non destinatum compedi pedem nouo?
Vt quid Nouantum carceri atro te implices?
Quæ cæcat illos, caussa non subest tibi.
Inter Ministros principes sectæ nouæ
Noui, atque digito, certus, ostendam probè,
Quos aut lubido, mentis aut cæcæ furor,
Dolor, cupido, sacra quos auri fames,
Sitísve famæ, & appetitus gloriæ,
Quos impetigo scabra rixandi, impotens
Cacoëthes atque iurgij auersos tulit:
Quos ira, luxus, córque non patiens iugi,
Nec imperantis regulæ aut legis ferens:
Votíque rupti læua conscientia,
Pœnæque terror, pœnitentiæ aut timor:
Quos spes rapinæ diuitum impendens bonis,
(Qui muniis & maximè adscripti sacris)
Priui nihil dum scrinia aut loculi tenent;
Cassæque mentis egit obliquos furor:
Solutior quos vita, ventri & inguini
Dicata, fabros dogmatis fecit noui:
Quos lucri odor, vitæ pudor, proteruia,
Quos inquieti pectoris vibex malus
(Nemesis flagello iusta dum surdo ingruit)
Quos impotentis spiritus superbiæ,
Tumidíque carcer cordis inflatos tenens,
Et, verbo in vno, mens mala atque animus malus
Prærupta in ista nempe transuersos dedit.
Quid inter istos tu recèns locum occupes?

 Quin

Quin tu modestus, integer, voti boni,
Rectæque mentis, frugique, recti appetens,
Osórque praui nominis, moris, iugi,
Sociare priscis, candidis, firmis, bonis.
Quod imperare ius mihi atque fas, rogo.
Rogatque amicus, scripta cuius hæc manu,
Exasciati appensa trutinam ad ingenî
Sint inficeta gratiis licet tuis.
Stylum ille sumpsit, me monente, concitus
Amore HVGONIS, non amore GROTII.
Te CHRISTVS, ego te, teque amicus obsecrat,
Monetque fidus: hoc vouens tibi ac sibi,
(Quando hoc in vno tanta ludit alea,
Per secla secli vt optimè aut sit pessimè)
Quandoque socio vt perfruatur Grotio,
Cùm fas erit satiarier vultu Dei.
Redde hanc monenti pleniorem gratiam,
Groti, pares tibi omniforme vt gaudium,
Tunc carcer ipse mirus vt, capax Dei.
Sed iam tu, onuste dotibus multis, mea
Quæ cura struxit, largiente Numine,
Caue, otiosa siue inania hæc putes.
Neu dicta (spissioris quæ fili adfero,
Haud scripta casu at destinato examine,
Nec prurientum pabulo breui aurium
Concinna promens) obuio auertas pede,
Siue aure laxâ & perfluente transeas,
Quæ larga amici cura pro captu dedit:
Putésque inani hîc pascier mentem sono;
Protestor ipse parte me functum meâ.
Tuæ salutis, muneris nostri memor
Monui, rogaui, quod tuam est in rem attuli.

Quæ

Quæ plura possim,quando cogere est nefas?
Cohortor,insto,interminor,iubeo,obsecro:
Tu cura,inanis ne sit hic labor tibi,
Cassúsque amico,euanidus ne sit mihi.
Nec otiosè (cùm sit otî copia,
Me dimouente quidquid obstacli fuit,
Parata,fracto carcerum nexu omnium)
Transi,quo in vno finis est situs tui,
Quo rerum in vno vertitur cardo,& salus.
Faue ô,cui omnis lectioris seu luti,
Seu vilioris massa dextræ in carcere est:
Qui prompta cerni,quæque visu imperuia
Non carceratus carcere includis tuo;
Lutum tibi hocce in vas honoris assere,
Finge,& refinge,tempera,excoque,ex poli
Tibi,Grotio vt vas gratius nullum siet.
Luteum per istud,figule,vas te deprecor,
(Vas cuius infinitus exsurgit valor,
Vas sordet ad quod tota mundi machina)
Quo,carcere vt,te passus es circumdari,
Aeui ô locique interminande terminis,
Amore cocto,purpurato sanguine,
Candore puro,& emicante lumine,
De virginali testulâ assumptum tibi,
Quod cælo & astris clarius,perendie
Reparandum amoris hæcce confregit dies.
Nam luce eádem hac,omen vt notem sacrum,
(Sedena at antè deuoluta sæcula
Quaterna lustra & anni circulum vnius)
Trieterides post vndecim cursus tui,
Occasum amarum es passus auctor luminis,
(Phœbo obtegente vultum ad hoc spectaculi)

Pacis ſerenum vt funderes iubar piis.
Quâ luce Iani nunc recluſo carcere,
Fractóque portæ cardine & repagulis
Mars dirus, armis Belgium accendens ſuis,
Ferro recuſo cœpit inſoleſcere:
Bis ſeni & anni vincta corda fœdere
Diuulſit amens, in gemella viſcera
Mucrone ſtricto abominata matribus
Interneciue bella vindictæ ſerens:
Heu, iunge dextras, parcito ô, tanto hoc die.
Iam, Christe, fuſi ſanguinis noſtri ſatur,
Iam, Christe, fuſi ſanguinis memor tui.
Patriæ ſibique & poſteris pacem petens,
Deique honori largiùs factum volens
Vouebat, & pangebat hæcce Grotio:
Non dicis ergô, fonte at imo è pectoris,
Popularis illi, amicus, & magni æſtimans:
Speranſque vinclo ſanctiore ſtringier,
Et ſacro ouili, vt carcere vno, hîc claudier,
Quò celſa cæli templa pòſt iunctos beent,
Ortu Hagienſis, incolatu Antuerpius,
Tholum ad ſacratum VIRGINI MATRI DEI
CHRISTO dicatus Gratianus Cælius.

LAVS DEO, VIRGINIQVE MATRI.

EIVS-

EIVSDEM HEMELARII AD EVMDEM GROTIVM EPIGRAMMA SVPER SCITO EIVS SCITO RVIT HORA.

HORA RVIT, ſcîſti. Bellè hoc, vt cetera; nempe hinc
  Vitæ vt præcipitis ſim memor, inde breuis.
Num quid plus latet hoc curti ſub cortice dicti?
  Vt credam, ingenij vis monet alta tui.
Fors meminiſſe doces: multos quia mobilis hora
  Præcipitat, ne nos HORA ſiniſtra RVAT.
Quin præſaga magis mihi mẽs tua viſa fuiſſe eſt,
  Sera vides multos quod Metanœa premat:
Hoc canis ergo; HORAM viſam tibi ſæpè RVISSE
  Multis, & multos: ne mihi, meque ruat.
Verùm eadem hæc tibi reddit amor: Dum gratia Chriſti
  Oblata eſt, multis hora beata ruit.
Ingrati ergo hodie facinus, GROTI, ipſe caueto,
  Ne neglecta tibi hæc gratia teque ruat.

ALIVD.

HODIE, CRAS SERVM.

HORA RVIT, Groti, præcepsque occasio; cursum
Cras serum erranti flectere, flecte hodie:
Quod superest vitæ, quia spes incerta futuri,
Cras serum Domino viuere, viue hodie:
Quæ modò facta tibi velles, neglecta doleres,
Quò tibi certa salus constet, agas hodie.

BONA VITA DVM DIFFERTVR PERIT.

IN

EIVSDEM EPIGRAMMATA

IN ARCAM LIGNEAM HVGONIS GROTII ASSERTRICEM.

DVRATEI memoratur equi texisse sub aluo
Graiugenas, fraudum in Troas fabricator Epeüs.
Machina at hæc quãuis proceres celasse feratur,
Clarior illa tamen mihi nobiliórque videtur
Venturis celebranda viris, quæ audace reperto
ARCA virum texit, quæ GROTI condidit artus
Spirantis, dominum quæ tristibus extulit antris,
Custodésque manus, custodum innixa lacertis,
Secreti & magni custodia certa fefellit.
Qui dubitat, mecũ capsam componat vtramque.
Attulit illa dolos infida, hæc fida salutem.
Illa hostes inuexit, at hæc euexit amicum.
Matribus Iliacis pestis fuit illa virisque,
Hæc domino, vxori, & gnatis tutela salusque.
Illa dedit ferro ac flammâ grassante ruinam
Imperio atque vrbi, Priami bustumque reliquit
Securis habitare lupis catulisque ferarum:
Hæc, ne mens traheret Groti corpúsve ruinam,
Ingeniúmque viri obscuro marcesceret antro,
Et miserè infami latitaret in arce sepultum,
Tum (quod erit, simul vt radij strictura superni
Accedet, quem sollicitant pia vota bonorum)

Ne

Ne ſecli ſorderet Honor, digniſſimus annis,
Ne tantò ante diem dextrâ demeſſus iniquâ
Hoſti ludibrium, luctum deberet amicis,
Subſidium vna fuit, ſacra anchora, & ara ſalutis.
Quin etiam noua ſi liceat conferre vetuſtis,
Heröas olim quæ prima per æquora vexit,
Cuius Fama locum cæleſtibus addidit aſtris,
Non mihi nobilior poſthac memorabitur Argo:
Non quæ prima ratis curſu complectier orbem,
Magellane tibi intrepido noua dum fretu pandit,
Auſa fuit, cui condignum Victoria nomen
Et dedit, & memores iuſſit celebrare nepotes.
Vna mihi ante alias ſemper, monumenta Sophorum
Quæ tam ſæpè tulit, quæ docti arcana magiſtri
Haud ſeruare rudis pridem, pòſt condidit ipſum,
(Tunc etiam, in magno ſed pectore, bibliotheca)
Incolumem & certis euexit fida periclis,
Depoſiti magni cuſtos celebrabitur ARCA.

ALIVD IN EAMDEM.

QVAE genus humanum, & mortalia ſecla animantum
Semine in exiguo fatalibus extulit vndis
(Cùm Themis atq; atrox ter-magni Numinis ira
Omne tuum, Proteû, pecus altos viſere montes
Compulit, & pauidas natitare per ęquora damas)
Arca fuit, mundi inſtar habens, dum cetera victor
Neptunus vaſto ſepeliret gurgite ponti.
Quæ modo *Grotiaden* miſerandi carceris antro
Eductum in dias prouexit luminis oras,

Arcta

Arcta licet, fuit ARCA capax, nec pondere magno
Succubuit, veluti sub iniquo fasce viator,
Ingemuitve premi. clari quin sæpè labores
Ingenij, Doctorum & opes perferre fidelis,
Et domino cultas portare assueta tabellas;
Illius extremum mox ad selecta laborem
(Si ligno quis sensus inest) concepit amorem
Prædulcis famæ, & celebranda volare petiuit
Docta per ora virûm, monstrari, & dicier, *Hæc est*.
Promptior ergo ipsum, quàm, vt pridem, ferre libellos,
Dum texit non pressit herum, non panda, crepánsve
Prodidit, ast fidas hilarem traduxit in oras,
Optataque diû mox libertate beauit.
Dignam itaq; ad seros nomen transferre nepotes
Versibus æternis clari celebrate Poëtæ.

ALIVD.

PELLÆI iuuenis (cui vasti ob cordis hiatum
Immensamque sitim laudis, sceptri atque triumphi,
Ex populi palpo MAGNI cognomen adhęsit)
Dum nimis angusto queritur de limite mundi,
Terra haud visa capax fuit: ast (Babylone sepultū
Sex septémve pedum tenuis dum continet arca)
Carceris ipse atri tenebris adscriptus in æuum
Parte sui, atque alia manes detrusus ad imos,
Iamque suis oculis vilis, nimiumque pusillus
Vota hominū quantilla sient, quàm vana fatetur.
Hugoni (quem stirps, gentilis linguaq; MAGNI
Signa-

Signauit titulo, nec tanti nominis omen
Permisit vacuum) postquam illum carceris antro
Infami hostilis sepeliiset factio turbæ,
Quattuor ARCA pedum vitam, famam, atque salutem
Reddidit incluso (fuit huius prouida consors
Femina dux facti) quem pridem & perdere liuor
Gestierat, frustrà patriæ dum iura vocantem
Claustrorum tenebris damnauerat atque catenis,
Vexatum in tristi diris custodibus arce;
Maiorem ipsa sibi lætisque remisit amicis.
Magnũ illum in viuis detexerat arca pusillum:
Damnatũ hunc, capitis ciuili & morte minutum
Complexa Arca breuis tum libertate beauit,
Tum Famæ immensis sublimem sustulit alis.
Arcam igitur si quis rectè librârit vtramque;
Quantum surgenti concedit subruta famæ,
Quantum sol oriens potior fugientibus astris,
Vita redux morte est, & cæco carcere cælum:
Et quantum tenebris pręstant noua lumina, dicet
Grotiadæ tantum *Pellæi* cedere & Arcam.

CEN-

CENSVRA.

ANGELICVM *hoc Paraneticon Reuerendi Domini Ioannis Hemelarij Canonici Cath. Eccl. Antuerpiensis super Hugonis Grotij carcere, spirans doctrinam & charitatem veram, nullatenus carceri includi, sed ad omnium manus diffundi dilatariq; dignum: quare publico bono in lucem edi poterit. Datum Antuerpiæ, hac* XXVII. *Maij, Anno salutis* M. DC. XXI.

Zegerus van Hontsum, Canon.
& Pœnitent. Antuerpiensis,
nec non librorum Censor.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTI & ISABELLAE CLARAE EVGENIAE, Archiducum Austriæ, Ducum Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Serenissimorum Belgicæ Principum Priuilegio cautum est, nequis, *Angeli Custodis ad Hugonem Grotium Paræneticon, exceptum & publicatum à Ioanne Hemelario Hagiensi, Canonico Ecclesiæ Cathedralis Antuerpiensis*, præter Balthasaris Moreti Typographi Antuerpiensis voluntatem intra sexennium imprimat, aut alibi impressum in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléve habeat. Qui secùs faxit, confiscatione librorum, & aliâ graui pœnâ mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XVII. Iunij, M. DC. XXI.

Signat

Steenhuyse.

ANTVERPIAE,

EX OFFICINA PLANTINIANA

BALTHASARIS MORETI.

M. DC. XXI.

